

SBÍRKOTVORNÝ PROGRAM

*Koncepce rozvoje, profilace a správy sbírky muzejní povahy
Městského muzea ve Dvoře Králové nad Labem na období 2024–2033*

Článek 1

ÚVODNÍ USTANOVENÍ, POSLÁNÍ MUZEA A PRÁVNÍ RÁMEC

(1) Poslání muzea: Městské muzeum ve Dvoře Králové nad Labem (dále jen „muzeum“) je příspěvkovou organizací zřízenou městem Dvůr Králové nad Labem. Hlavním posláním organizace, zakotveným ve zřizovací listině, je zajišťování standardizovaných veřejných služeb v oblasti muzejnictví a kultury. Muzeum se věnuje systematickému shromažďování přírodnin a lidských výtvorů pro vědecké, dokumentační a studijní účely, zkoumání historického vývoje regionu a vytváření sbírky muzejní povahy, kterou trvale uchovává, odborně eviduje a zpracovává pro potřeby široké veřejnosti i vědecké obce.

(2) Účel a časové vymezení: Tento sbírkotvorný program představuje střednědobou a dlouhodobou koncepci strategického rozvoje, profilace, získávání a odborné ochrany sbírkového fondu pro období let 2024–2033. Stanovené desetileté období koresponduje se zákonným cyklem periodické inventarizace sbírkového fondu a poskytuje stabilní, metodicky ucelený rámec pro systematickou akviziční činnost kurátorů muzea. Program slouží jako interní řídicí směrnice garantující kontinuitu a odbornou tezauraci sbírek.

(3) Právní a metodický rámec: Veškerá sbírkotvorná činnost, odborná správa, evidence, inventarizace a ochrana sbírkových předmětů se řídí platnými právními předpisy České republiky na úseku ochrany sbírek muzejní povahy, zejména zákonem č. 122/2000 Sb., o ochraně sbírek muzejní povahy a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, prováděcími vyhláškami, související obecně závaznou legislativou v oblasti ochrany kulturního dědictví a autorského práva, metodickými pokyny Ministerstva kultury ČR a zřizovací listinou muzea.

(4) Zápis v Centrální evidenci sbírek (CES): Sbírkový fond muzea je zapsán v Centrální evidenci sbírek muzejní povahy (CES) vedené Ministerstvem kultury ČR pod evidenčním číslem **DKR/002-04-25/099002**.

(5) Struktura podsbírek: Sbírka muzea je tematicky a oborově členěna do čtyř samostatných podsbírek:

- a) Podsírka historická (oborová signatura: H),
- b) Podsírka numizmatická (oborová signatura: N),
- c) Podsírka písemnosti a tisky (oborová signatura: PT),
- d) Podsírka jiná / Fotografie, negativy, filmy, videozáznamy a zvuková média (oborová signatura: F).

Článek 2

HISTORIE A CELKOVÁ CHARAKTERISTIKA SBÍRKOVÉHO FONDU

(1) Historický vývoj: Historický vývoj sbírkového fondu je úzce spjat s rozvojem města Dvůr Králové nad Labem a dokumentuje zásadní milníky instituce:

- 1891: Založení Městského muzea jako institucionálního základu pro záchranu a ochranu regionálních památek.
- 1923: Zpřístupnění první stálé muzejní expozice zaměřené na dějiny města v prostorách Staré radnice.
- Poválečné období: Přemístění sídla muzea do Neumannovy vily, kde byla od roku 1965 krátce rozvíjena rovněž textilní specializace (objekt přešel v roce 1969 do správy Východočeské zoologické zahrady).
- 1978: Zahájení činnosti v barokním areálu Kohoutova dvora (z roku 1738), jehož hlavní budova se stala sídlem stálých expozic a odborné správy fondu.
- 1980: Adaptace někdejší konírny na depozitář pro bezpečné uložení sbírkového fondu.
- 1998: Otevření rekonstruované budovy bývalého špýcharu. V roce 2013 byl instalován panoramatický výtah zajišťující bezbariérový přístup. Špýchar slouží jako galerie s instalovanou barokní Křížovou cestou královédvorského rodáka J. V. Bergla a jako prostor pro proměnné výstavy, přednášky a edukační akce.
- 2012–2013: Generální rekonstrukce hlavní budovy Kohoutova dvora a otevření stálé expozice věnované fenoménu výroby vánočních ozdob.

(2) Teritoriální a oborové vymezení: Sbírkotvorná činnost muzea je primárně vymezena správním obvodem pověřeného úřadu a obce s rozšířenou působností Dvůr Králové nad Labem. Ve věcně odůvodněných případech (předměty s bezprostřední vazbou na osobnosti, instituce či události regionu) je akviziční území rozšířeno na celou Českou republiku i zahraničí. Muzeum působí jako vlastivědná instituce dokumentující historický a etnografický vývoj se zvláštním zřetelem na dvě profilová odvětví: tradici textilního průmyslu a fenomén foukaných vánočních ozdob.

(3) Specifika fondu a dokumentace textilní tradice: Specifickou kapitolu představuje dokumentace královédvorského textilnictví. V roce 1936 vzniklo v městě specializované textilní muzeum, které spravovalo své sbírky samostatně. V 80. letech 20. století byl tento fond dislokován do České Skalice a posléze přešel do majetku podniku TIBA. Po konkurzu na tento podnik byly sbírky převedeny do vlastnictví Uměleckoprůmyslového musea v Praze. Od roku 2019 je část tohoto souboru prezentována ve Dvoře Králové nad Labem v Expozici textilního tisku, avšak převážná část fondu zůstává uložena v pražských depozitářích. Odloučení fondu představuje strukturální mezeru ve sbírce, jejíž postupné zaplňování novým cíleným výzkumem a akvizicemi je jednou ze strategických priorit muzea.

Článek 3

CHARAKTERISTIKA PODSBÍREK A AKVIZIČNÍ PRIORITY

(1) Podsbírka historická (signatura H):

Obsahuje starý fond shromažďovaný od počátku 20. století, etnografické celky, militaria, cechovní památky, lidový nábytek, řemeslnické nástroje a historický mobiliář. Výjimečnou uměleckohistorickou

hodnotu představuje barokní Křížová cesta Jana Václava Bergla (1759). Podsbírka dokumentuje řemesla, průmysl a výrobu, zemědělství a venkovský život, spolkovou činnost a každodennost měšťanského života.

- Vnitřní priority: doplňování reprezentativních souborů dokládajících proměny života obyvatel, lidového umění a hmotné kultury regionu.
- Vnější priority: záchrana dokladů tradičních zanikajících řemesel a cílený terénní výzkum v regionu.

(2) Podsbírka numizmatická (signatura N):

Zahrnuje ucelené soubory mincí a papírových platidel z území českých zemí od denárového po moderní korunové období, medaile, odznaky a faleristiku. Významným exponátem fondu je rakouská papírová bankovka/státovka z roku 1874 v nominální hodnotě 1000 zlatých.

- Vnitřní priority: kompletace chybějících typologických řad oběžných platidel a regionálních nouzových platidel.
- Vnější priority: získávání numizmatického materiálu a medailérských děl s bezprostředním vztahem k městským a regionálním událostem, spolkům a osobnostem.

(3) Podsbírka Písemnosti a tisky (signatura PT):

Fond uchovává staré tisky, vzácné rukopisy, listiny, mapy, plánovou dokumentaci a cechovní kroniky. K nejcennějším celkům patří tisky z Kuksu (Šporkova knihovna), Rorátník královédvorský (1577) a latinský Žaltář (1592).

- Vnitřní priority: doplňování tisků a písemností spjatých s významnými královédvorskými tiskárnami, literárními tvůrci a regionálními dějinami.
- Vnější priority: sledování aukčních nabídek, pozůstalostí a antikvárních trhů s důrazem na rukopisy a rané tisky regionální provenience.

(4) Podsbírka Jiná / Fotografie, negativy, filmy, videozáznamy a zvuková média (signatura F):

Dokumentuje vizuální proměnu regionu Královédvorská, vývoj architektury, krajiny, společenského života a portrétní tvorby. Fond tvoří historické fotografie, skleněné negativy, diapozitivy, pohlednice a moderní audiovizuální média. K nejzajímavějším předmětům patří 2 daguerrotypie – portrét muže a ženy.

- Vnitřní priority: systematické doplňování fotodokumentace významných architektonických proměn a zanikající industriální zástavby města a spádových obcí. Dále sledování kontinuální dokumentace současnosti
- Vnější priority: akvizice ucelených fotografických pozůstalostí místních ateliérů a systematická vlastní fotodokumentace současného dění.

(5) Strategické akviziční priority: Strategické priority jsou rozděleny na vnitřní a vnější:

- a) Vnitřní priority (tezaurace): prohlubování sbírky vánočních ozdob (zahrnující období od počátku výroby ve 30. letech 20. století po současnou produkci), vytváření studijních souborů a doplňování mezer v dokumentaci textilní historie (návrhy, vzorníky, tiskařské formy, podnikové kroniky).
- b) Vnější priority (terénní a tržní prospekce): aktivní sledování likvidační průmyslových objektů,

součinnost s veřejností při záchraně rodinných archiválií a pozůstalostí, sledování specializovaných aukcí a kontinuální dokumentace současnosti.

Článek 4

ODBORNÁ EVIDENCE, INVENTARIZACE A DIGITALIZACE

(1) Systém sbírkové evidence:

Chronologická evidence přírůstků je vedena v předepsané formě ve dvou chronologických přírůstkových knihách (odděleně pro podsbírku fotografií a pro zbývající sbírkový fond). Systematická evidence sbírkových předmětů přešla od roku 2024 na specializovaný muzejní evidenční program NESTOS, do něhož byly migrovány starší elektronické záznamy z programu Demus 01. Pro předměty z historického fondu dosud evidované pouze na evidenčních listcích probíhá průběžná rekatalogizace.

(2) Desetiletý cyklus a harmonogram inventarizace:

Periodická inventarizace sbírkového fondu je prováděna v souladu se zákonem č. 122/2000 Sb. v desetiletém cyklu na základě ročních plánů schvalovaných ředitelkou muzea. Cílem je fyzické ověření existence, evidenčního stavu a stupně zachování sbírkových předmětů. Výsledky inventarizace jsou zaznamenávány v inventarizačních protokolech a předkládány zřizovateli a Ministerstvu kultury ČR.

(3) Digitalizace a preventivní ochrana: Digitalizace sbírkových předmětů tvoří nedílnou součást preventivní konzervace a badatelského zpřístupnění. Muzeum postupně vytváří digitální obrazovou a popisnou dokumentaci předmětů s přednostním zaměřením na ohrožené materiály (skleněné negativy, historické fotografie, rukopisy a unikátní tisky) v návaznosti na personální a technické kapacity pracoviště.

Článek 5

ZÁSADY AKVIZICE, ODMÍTNUTÍ NABÍDKY A VYŘAZOVÁNÍ SBÍRKOVÝCH PŘEDMĚTŮ

(1) Způsoby a podmínky nabývání:

Nabývání sbírkových předmětů se uskutečňuje bezúplatně (dar, dědictví, vlastní terénní sběr a výzkum) nebo úplatně (nákup od fyzických či právnických osob, aukce). Každá akvizice musí odpovídat poslání muzea a sbírkotvornému zaměření. Úplatné nákupy podléhají předchozímu posouzení Poradním sborem pro sbírkotvornou činnost z hlediska přiměřenosti ceny a významu pro fond. V naléhavých případech hrozícího prodlení může ředitelka muzea rozhodnout o nákupu per rollam s následným projednáním ve sboru.

(2) Důvody odmítnutí nabídky akvizice:

Muzeum odmítne nabídku předmětů, které:

a) nesouvisejí s odborným, věcným a územním vymezením muzea,

- b) postrádají dokumentační, historickou či uměleckou hodnotu,
- c) mají nejasný, sporný nebo právně nezpůsobilý původ,
- d) představují neopodstatněné duplicity bez vazby na region,
- e) vykazují nevratnou biologickou či chemickou degradaci, která by ohrozila stávající sbírkový fond,
- f) kladou nepřiměřené a neřešitelné nároky na depozitární prostor a odbornou konzervaci.

(3) Věcná kritéria a postup vyřazování:

Vyřazování sbírkových předmětů se řídí výhradně ustanoveními zákona č. 122/2000 Sb. a provádí se na základě písemného návrhu kurátora, doporučení Poradního sboru pro sbírkotvornou činnost a konečného rozhodnutí ředitelky muzea po schválení Ministerstvem kultury ČR:

- a) Neupotřebitelnost: fyzické zničení nebo nevratné poškození předmětu vylučující jeho obnovu konzervátorskými či restaurátorskými postupy, kdy předmět zcela pozbyl vypovídací schopnost muzeálie.
- b) Přebytečnost: předměty tvořící neopodstatněné duplicity neodpovídající profilu sbírky, které lze účelněji využít výměnou nebo převodem do jiného muzea spravujícího sbírku v CES.
- c) Změna vlastnických práv: pravomocné rozhodnutí soudu nebo zvláštní právní předpis (např. restituční nároky).
- d) Ztráta: nevysvětlitelný úbytek zjištěný inventarizací po vyčerpání všech dohledávacích úkonů (odcizení předmětu není zákonným důvodem k vyřazení ze sbírky).

Článek 6

PORADNÍ SBOR PRO SBÍRKOTVORNOU ČINNOST

(1) Postavení a působnost poradního sboru:

Poradní sbor pro sbírkotvornou činnost je odborným poradním orgánem ředitelky muzea ustaveným v souladu s Metodickým pokynem Ministerstva kultury ČR č. j. 14.639/2002. Členy sboru jmenuje a odvolává ředitelka muzea z řad interních i externích odborníků. Sbor posuzuje koncepční otázky rozvoje sbírky, návrhy na úplatné akvizice, nákupy per rollam, roční souhrny bezúplatných přírůstků a návrhy na vyřazení sbírkových předmětů. Stanoviska sboru mají charakter odborného doporučení a jsou protokolována.

Článek 7

ZÁVĚREČNÁ USTANOVENÍ

(1) Závaznost předpisu: Tento sbírkotvorný program je závazným koncepčním předpisem pro všechny odborné zaměstnance Městského muzea ve Dvoře Králové nad Labem podílející se na správě, evidenci a ochraně sbírkového fondu.

(2) Doba platnosti a aktualizace: Tato směrnice nabývá platnosti dnem podpisu ředitelkou muzea a účinnosti dnem 1. ledna 2024. Platnost programu je stanovena na období do 31. prosince 2033. V případě

zásadních legislativních, organizačních či dislokačních změn bude dokument aktualizován formou písemných číslovaných dodatků.

Ve Dvoře Králové nad Labem dne 1. 1. 2024

.....
Ing. Mgr. Alexandra Jiříčková
ředitelka muzea